

opusdei.org

Escrivà, un fundador atípic, per “normal” "Memòria ingènua"

Llibre escrit per Alfons Balcells Gorina (1915-2002), publicat per l'editorial La Formiga d'Or.

10/01/2011

Josemaría Escrivà de Balaguer, que tanta importància havia de tenir en la meva vida, havia nascut a Barbastre, capital del Somontano aragonès, l'any 1902. El seu nom originari, tal com consta en

documents de l'època, era José María Escrivá y Albás.

Fou el segon de sis germans. De petit, a partir dels vuit o deu anys, va patir molt, per tot un seguit de successos familiars que l'afectaren íntimament: la mort de tres germanes petites, una rere l'altra, entre 1910 i 1913; la fallida, el 1914, del petit negoci familiar que tenia el seu pare, que comportà que la família es quedés sense res; els murmuris cruels que arran de l'infortuni aixecaren alguns veïns, les crítiques despietades i injustes i el buit creat per uns quants conciutadans, que abans eren amics; i els greus disgustos que amb tot allò, passà el seu pare. I, finalment, la necessitat de marxar de Barbastre per poder trobar una altra feina.

El petit José María no quedà traumatitzat. L'educació que havia rebut el va menar a pensar, jove com era, que tots aquells esdeveniments

l'havien de portar a tenir una confiança més gran en Déu, ja que els motius habituals de felicitat humana podien fallar. I si de petit era bromista i entremaliat com pocs, arribà a l'adolescència sense perdre el bon humor i l'espontaneïtat, però molt més reflexiu.

L'any 1917 decideix anar-se'n al seminari a estudiar per capellà. Estava convençut, malgrat tot, que la seva vocació no era només la de ser mossèn, sinó alguna cosa més que no acabava de veure. Al seu pare li va costar acceptar la decisió del fill gran: hi comptava, esgotat com estava per tot el que havia passat, per tirar endavant la família. Però hi accedí de grat quan va veure que la decisió era prou ferma.

En efecte, el pare morí l'any 1924, a 57 anys, deixant la família sense cap altra font d'ingressos que un migrat patrimoni. I en José María s'ordenà

de sacerdot a Saragossa l'any següent, 1925, refiat de la providència de Déu. Capellà i tot, es faria càrrec de la nova situació familiar.

Ja d'adolescent, el jove José María havia decidit d'acord amb els seus germans ajuntar els seus dos noms en un de sol, Josemaría, pensant en la parella tan unida que devien formar santa Maria i sant Josep. Però no s'atreviria a escriure el nom d'aquesta manera, públicament, fins l'any 36, que va perdre la vergonya que abans tenia de donar a conèixer les seves intimitats. També va fer posar al registre civil que el seu primer cognom, Escrivá, provenia de Balaguer, capital de la Noguera, d'on eren els avantpassats del seu pare des del segle XII (en l'original català, és clar, s'escrivia amb accent obert, Escrivà). Ja s'havia trobat unes quantes vegades que en alguns papers –fins i tot en el registre de

baptismes de la parròquia– li posaven el cognom malament, amb “b” o sense accent. I sempre havia de dir: «sóc Escrivà, dels de Balaguer.»

(Una cosa semblant va fer Enric Prat i Sarrà. Hi havia a Castellterçol, d'on era ell, diverses famílies Prat, i també Prats. Ell era dels de la casa del capdamunt del cingle, que allà en deien la Riba, i ho va voler precisar en el seu cognom, no per afany de distinció, sinó senzillament per evitar confusions. Ja estava cansat que li diguessin: “Ah, tu deus ser Prats i Fàbrega, oi?” I ell: “No, jo sóc dels de la Riba, Prat i Sarrà.” I per aquesta raó es va inscriure al registre, quan fou major d'edat, com a Enric Prat de la Riba i Sarrà. Així conservà sempre el record de la casa pairal, i amb aquest cognom el va conèixer tothom i va passar als seus descendents.)

El que esperava i no acabava de trobar Josepmaria Escrivà (el lector ja sap que Escrivà va acabar als altars, i en català hi ha costum de traduir els noms de sants, papes i reis), es va desvetllar, segons explicava sempre, el 2 d'octubre de 1928, a Madrid, on s'havia traslladat amb la família –la mare i dos germans–, que continuaven depenent econòmicament d'ell. Aquell dia de l'any 28, Escrivà va veure l'Opus Dei: una munió de gent del carrer, de tota mena, mirant de fer de la seva feina ordinària un motiu de santificació i d'apostolat. Ell no volia ser fundador de res, però allò que havia vist com una vocació personal no existia enlloc, i es va posar a treballar per posar-ho en marxa ell mateix. Va venir just al cap d'un any una primera persona a l'Opus Dei, un estudiant d'arquitecte. Però un consell ingenu que va donar a aquest estudiant un dels capellans que ajudaven mossèn Escrivà, sense

parlar abans amb aquest, va fer que aquell primer ho deixés córrer. Des d'aleshores, Escrivà va veure encara més clar que a l'Opus Dei li caldrien capellans propis, com ja havia intuït en el moment de la fundació.

De primer, Escrivà va interpretar que no hi havia d'haver dones, en aquella fundació (cal tenir en compte que, en aquells temps, les dones ni tan sols tenien dret de vot). Però a mitjan de febrer de 1930, Déu li va fer veure que també les dones eren tan necessàries com els homes.

L'Opus Dei s'havia de desenvolupar com una família normal i corrent i, com tota família nombrosa, seria una organització desorganitzada, i cadascú aniria per la seva banda, bo i formant part d'un tot únic.

Aquell 1930 alguns eclesiàstics importants de Madrid (el rector del seminari, per exemple) el van començar a titllar de boig, per la seva

insistència a assegurar a la gent que podien ser sants allà on es trobessin, tant intel·lectuals com obrers, tant al camp com a la ciutat, tant homes com dones, casats o solters. Perquè el que deia Escrivà era que per guanyar-se un bon cel no s'havien de deixar de banda les coses ordinàries i corrents que conformaven la vida d'una persona normal del carrer, sinó, ben al contrari, que calia prendre-se-les molt seriosament. I dir això, en aquells temps, era de bojos.

Aquell mateix any 1930, va demanar l'admissió dins l'Opus Dei el primer que va ser fidel a la crida. Argentí de naixement, Isidoro Zorzano havia estat company seu d'escola a Logronyo i ara treballava a la Compañía de Ferrocarriles Andaluces, a Màlaga. I a partir d'aquell any, van anar apareixent al seu voltant més persones joves, nois i noies, però molt pocs perseveraven.

Quan va començar la guerra eren només deu o dotze. Malgrat tot, mossèn Josepmaria Escrivà, a qui tots aquells joves anomenaven “el Pare”, pensava ja l’any 36 enviar alguns d’aquells nois a París, per començar a estendre l’Opus Dei a noves nacions. El començament de la guerra havia interromput els seus plans.

Com que tenia força humor, últimament feia la broma de confirmar aquelles acusacions de follia d’anys enrere, ensenyant als seus amics i coneguts un certificat de “boig perillós” que li van fer en un sanatori psiquiàtric de Madrid on es va haver d’amagar a corre-cuita uns mesos durant la guerra, poc després de comprovar que havien penjat davant de casa seva un home que havien confós amb ell.

Jo ja no vaig saber res més d’ell fins després de la guerra. A l’alferes

Jiménez Vargas sí que l'anava veient per allà, i m'arribaven notícies de les seves gosadies, com ara pujar a una de les *muelas* veïnes de Terol, on es veu que anava a visitar algun amic seu. Per arribar-hi, havia de passar per una costa batuda per l'artilleria republicana, instal·lada a la perifèria de Terol. Però això no m'ho explicava pas ell: me'n vaig assabentar a través d'altres.

Jo també vaig ser el protagonista involuntari d'una acció no sé si dir arriscada o temerària. Un dia que anava per aquelles muntanyes dels voltants, vaig sentir una explosió, com d'una mina, i crits. Vaig començar a córrer cap al lloc, sense pensar, sense fer gaire cas de les moltes mines i bombes de mà sense explotar que hi havia escampades. Anava, sí, mirant a terra, i sortejant i saltant per damunt dels diversos artefactes, que es veien a simple vista, però corrents. Cada cop que ho

penso tinc esgarrifances. A més, després d'una estona de córrer, no vaig trobar res ni ningú. Potser els crits venien d'una altra banda.

La vigília de Nadal de 1938 vam organitzar un acte pietós per als soldats de la unitat, al local que havíem condicionat com a seu del cos de sanitat. Era voluntari, però hi van acudir gairebé tots. Després, molts van assistir també a la Missa del Gall. El que intentàvem amb aquelles activitats era apropar els soldats al compliment dels deures cristians i facilitar-los alguna formació, una mica de catequesi.